

Motion till riksdagen 2005/06:K384

av **Helena Höij m.fl. (kd)**

Oberoende kommunal revision

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en utredning om en oberoende kommunrevision.

Bakgrund

I en levande demokrati där medborgarna har förtroende för politiken krävs kontrollsystem och genomsynlighet i det offentliga beslutsfattandet. En fungerande, trovärdig och effektiv revision är därför nödvändig. På den kommunala nivån, där en stor del av den offentliga verksamheten utförs, har därför revisionen en central betydelse. Revisorerna är kommunfullmäktiges kontrollinstrument beträffande den kommunala verksamheten. Till sin hjälp kan de förtroendevalda revisorerna anlita yrkesrevisorer. Revisorerna har till uppgift att granska att verksamheten sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt, att räkenskaperna är rättvisande och att befintlig kontroll inom nämnderna är tillräcklig.

Revisorerna rekryteras bland kommuninnevånarna, nomineras av ett politiskt parti och väljs av fullmäktige, precis som andra politiskt förtroendevalda nämnder och styrelser. Revisorernas uppdrag regleras i kommunallagen. De ska pröva all den verksamhet som bedrivs inom nämndernas verksamhetsområden för att bedöma om kommuninnevånarnas intressen av effektivitet och säkerhet är tillgodosedda, dvs. om nämnderna lever upp till sitt ansvar. Revisorernas oberoende är viktigt. Varje revisor ska vara oberoende i förhållande till granskade nämnder och fullgöra sitt uppdrag självständigt. Det innebär t.ex. att revisorerna inte får ha några andra politiska uppdrag i kommunen. Revisorerna är direkt underställda fullmäktige och tar alltså inte order av någon nämnd eller dess anställda.

Eftersom revisorerna har kommunfullmäktiges uppdrag, ansvarar de inför fullmäktige för att uppdraget utförs på ett sakligt och tillfredsställande sätt.

Fel! Okänt namn på

Exempel på granskningar som kommunrevisionen genomför:

- Granskning av kommunstyrelsens övergripande styrning.
- Granskning av styrning och uppföljning inom olika nämnder.
- Granskning av kvalitetssäkring.
- Granskning av rutiner för offentlighet, sekretess och arkiv.
- Granskning av kommunens bokslut.

Vid årsskiftet 2000 ändrades till viss del kommunallagens bestämmelser om revision i syfte att stärka revisorernas ställning. Revisorernas uppgift att årligen granska all verksamhet som bedrivs inom nämnder och styrelser förtydligades. En viktig förändring var införandet av samordnad revision mellan kommunen och dess företag.

Problem

Det är fortfarande ett problem att revisionen utses av de kommunfullmäktigeledamöter som samtidigt sitter i de nämnder och styrelser som skall granskas. Dessutom består ofta kommunrevisionen av partikolleger till fullmäktigeledamöterna. Sköter sig inte de utvalda revisorerna som fullmäktigeledamöterna önskar kan de avsättas vid nästa val. Dagens system med kommunrevision kan alltså inte anses helt oberoende från dem som ska granskas. Inte minst för politikens och revisionens trovärdighet i allmänhetens ögon är det viktigt att revisionen ur alla aspekter är så fristående att dess oberoende, trovärdighet och genomslagskraft inte kan ifrågasättas.

Utredningen om den kommunala revisionen som presenterade sitt betänkande *Att granska och pröva ansvar i kommuner och lansting* (SOU 2004:107) skriver t.ex.:

Bakgrunden till utredningen var några mycket uppmärksammade ansvarsprövningsprocesser under senare år. I dessa fall har revisorernas allvarliga och vanligen eniga kritik av styrelser och nämnder inte tagits emot på ett bra sätt av fullmäktige. De politiska partierna har i vissa fall inte kunnat ta till sig den allvarliga kritiken. Detta har i några fall fått till följd att revisorer – som med oberoende och hög integritet genomför sitt uppdrag – inte blivit nominerade av sitt parti för en ny period.

Det har dessutom funnits en tradition i många kommuner att inte betrakta revisorsuppdraget som det tunga och viktiga uppdrag det är. Partierna lägger den mesta energin på nomineringar till de politiskt ”tunga” organen som exempelvis kommunstyrelsen, socialnämnden m.m. medan revisorsuppdraget inte hanteras med den omsorg som det borde.

Ett ytterligare exempel på att den nuvarande ordningen inte fungerar tillfredsställande är att de flesta av de omskrivna skandalerna kring representation och slarvigt hanterande av skattemedel under senare år uppmärksammats av medier. Lokaltidningarnas undersökande journalistik har i många fall varit en betydligt effektivare ”revision” än den som kommun- eller landstingsfullmäktige utsett.

En utredning

Behovet av en mer oberoende kommunrevision diskuterades i Demokratiutredningens slutbetänkande, SOU 2000:1. Utredningen framhävde den demokratiska funktion som den kommunala revisionen har och menade att förtroendevalda bör granskas på ett opartiskt sätt och att revisorers oberoende, trovärdighet och genomslagskraft är av avgörande betydelse. I offentlig verksamhet bör revisionen stå så fri som möjligt gentemot de politiska beslutsfattarna. Enligt utredningen bör en oberoende revision utses av fullmäktige men under sådana villkor att revisorernas opartiskhet inte kan ifrågasättas.

För att lösa de problem som ovan beskrivs kan man som modell för en ny kommunrevision titta på den modell som riksdagen beslutat om för den statliga revisionen som infördes vid halvårsskiftet 2003. Den nya revisionsmyndigheten är underställd riksdagen och leds av riksrevisorer under en längre mandatperiod.

En sådan från partierna fristående kommunrevisor skulle själv utse medarbetare, välja vad som ska revideras och beslutas, hur och på vilket sätt det ska ske. Kommunrevisorn skulle själv dra slutsatser av sin granskning och sedan överlämna sina förslag till exempelvis en särskild nämnd av förtroendevalda politiker som drar de politiska slutsatserna av revisorns rapport. På detta sätt skulle man uppnå en högre grad av oberoende och minska risken för misstanke av olika slag beträffande revisionen, till exempel att den ses som ett redskap för kommunens majoritet eller opposition.

Vi har beklagat att direktiven till den utredningen som 2004 presenterade sitt betänkande *Att granska och pröva ansvar i kommuner och landsting* (SOU 2004:107) inte tog utgångspunkt i Demokratiutredningens slutsatser och det vi här anför.

Utredningen föreslår en författningsändring så att fullmäktige blir skyldig att motivera sitt beslut om ansvarsfrihet. Vidare föreslår man en författningsändring med innebörden att en förtroendevald revisor inte skall kunna ha uppdrag i nämnd, fullmäktigeberedning eller kommunalt företag inom samma kommun eller landsting. Utredningens bedömning är att revisorerna inte heller bör vara ledamot eller ersättare i fullmäktige, men man är inte beredd att föreslå en sådan lagändring. För att markera revisorernas oberoende till den politiska majoriteten förordas att ordförande i revisionen utses av minoriteten. Därutöver resonerar man kring revisorernas resurser, kunskap m.m.

Kristdemokraterna instämmer i många av de problembeskrivningar och analyser som presenteras i utredningen men är mycket tveksamma till om dess förslag kommer att innebära någon väsentlig skillnad mot i dag. Vi anser att formerna för den kommunala revisionen bör utredas ytterligare i syfte att stärka revisionens oberoende, effektivitet och trovärdighet. En utredning bör få i uppdrag att föreslå nödvändiga förändringar i lagstiftningen gällande kommunrevisionen för att skapa en oberoende kommunal revision i enlighet med intentionerna i motionen.

Fel! Okänt namn på

Stockholm den 4 oktober 2005

Helena Höij (kd)

Ingvar Svensson (kd)

Olle Sandahl (kd)

Ingemar Vänerlov (kd)

Peter Althin (kd)

Yvonne Andersson (kd)

Tuve Skånberg (kd)